

MUSEU D'HISTÒRIA
DE LA CIUTAT

MHCB

MUSEU D'HISTÒRIA DE LA CIUTAT
DE BARCELONA (MHCB)
Plaça del Rei, s/n.
08002 Barcelona
Tel.: 93 256 21 00
Fax: 93 315 09 57
museuhistoria@bcn.cat
www.museuhistoria.bcn.cat/quarhis

quarhis 04

QUADERNS D'ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

| BARKENO | BARCINO | BARCINONA |
MADÏNA BAR ÂGILÛNA | BARCELONA |

quarhis

ÈPOCA II · ANY 2008 · NÚM.04 · ISSN 1699-793X
248 PÀGINES · BARCELONA

Ajuntament de Barcelona

Institut de cultura.

Editor:

Museu d'Història de
la Ciutat de Barcelona
(MHCB)
Institut de Cultura
Ajuntament de Barcelona

Director MHCB:

Joan Roca i Albert

Cap de redacció:

Julia Beltrán de Heredia

Secretària de redacció:

Emma Morató

Consell de redacció:

Xavier Aquilué (MAC)
Julia Beltrán (MHCB)
Toni Caballé (GC)
Josep Guitart (ICAC)
Josep M. Gurt (UB)
Albert López (DiBa)
Carme Miró (MHCB)
Miquel Molist (UAB)
Ferran Puig (MHCB)
Isabel Rodà (UAB)

Control gràfic:

Emili Revilla

Disseny gràfic:

PFP
(Quim Pintó,
Montse Fabregat)

Realització:

Estudi Balmes SL

Impressió:

Aleu SA

Imatges de la coberta:

Sant Pau del Camp
(MHCB)

ISSN

1699-793X

Dipòsit legal

xxxxxxx

© dels textos els autors

© de l'edició

**Museu d'Història
de la Ciutat de Barcelona**

Institut de Cultura,
Ajuntament de Barcelona
Plaça del Rei, s/n
08002 Barcelona
Tel.: 93 256 21 00
Fax: 93 315 09 57
www.museuhistoria.bcn.cat/quarhis

QUADERNS D'ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA DE LA CIUTAT DE BARCELONA

| BARKENO | BARCINO | BARCINONA |
| MADÏNA BAR^GILÛNA | BARCELONA |

quarhis

ÈPOCA II·ANY 2008·NÚM.04·ISSN 1699-793X
248 PÀGINES · BARCELONA

9	PRESENTACIÓ JOAN ROCA I ALBERT
10-11	EDITORIAL JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO
<hr/>	
ESTUDI DEL JACIMENT NEOLÍTIC DE LA CASERNA DE SANT PAU (BARCELONA)	
14-24	EL JACIMENT DE LA CASERNA DE SANT PAU DEL CAMP: APROXIMACIÓ A LA CARACTERITZACIÓ D'UN ASSENTAMENT DEL NEOLÍTIC ANTIC MIQUEL MOLIST I ORIOL VICENTE I ROBERT FARRÉ
25-35	ESTUDI DE LA CERÀMICA NEOLÍTICA DEL JACIMENT DE LA CASERNA DE SANT PAU ANNA GÓMEZ I EMMA GUERRERO I XAVIER CLOP I JOSEP BOSCH I MIQUEL MOLIST
36-45	LA INDÚSTRIA LÍTICA TALLADA DEL JACIMENT NEOLÍTIC DE LA CASERNA DE SANT PAU FERRAN BORRELL TENA
46-47	LA FUNCIÓ DE L'UTILLATGE LÍTIC TALLAT DOCUMENTAT AL JACIMENT NEOLÍTIC DE LA CASERNA DE SANT PAU JUAN FRANCISCO GIBAJA BAO
48-51	UTILLATGE MACROLÍTIC EN ELS NIVELLS NEOLÍTICS DE L'ASSENTAMENT DE LA CASERNA DE SANT PAU MARIA BOFILL I XAVIER CLOP I MIQUEL MOLIST
52-53	L'APROFITAMENT DE L'ENTORN FORESTAL PER A L'OBTENCIÓ DEL COMBUSTIBLE CARMEN MENSUA I RAQUEL PIQUÉ
54-56	L'AGRICULTURA I L'ALIMENTACIÓ VEGETAL RAMON BUXÓ I DAVID CANAL
57-63	LA GESTIÓ DELS RECURSOS ANIMALS DURANT LES OCUPACIONS DE L'ASSENTAMENT DE LA CASERNA DE SANT PAU LÍDIA COLOMINAS I ELISABET LLADÓ I MARIA SAÑA I CARLES TORNERO
64-69	ESTUDI DE LES RESTES MALACOFANÍSTIQUES DEL JACIMENT DE LA CASERNA DE SANT PAU (NIVELLS NEOLÍTICS) ALÍCIA ESTRADA I JORDI NADAL
70-75	ALGUNS TRETS DE LES PRÀCTIQUES FUNERÀRIES DEL NEOLÍTIC POSTCARDIAL PHILIPPE CHAMBON
76-82	ANÀLISI ANTROPOLÒGICA DE LES RESTES NEOLÍTIQUES DE LA CASERNA DE SANT PAU (BIOMETRIA, DENTICIÓ, ADNA I MICROESTRIACIÓ DENTÀRIA) FERRAN ESTEBARANZ I EVA FERNÁNDEZ I LAURA MARTÍNEZ I CRISTINA GAMBA I MOHAMED ALROUSAN I DANIEL TURBON I EDUARDO ARROYO-PARDO I JOSEP IGNASI OMS I ALEJANDRO PÉREZ-PÉREZ I JOSEP ANFRUNS
83-87	BIBLIOGRAFIA
<hr/>	
NOTES I ESTUDIS	
90-105	L'OCUPACIÓ DE L'EXTREM SUD-OEST DEL <i>SUBURBIUM</i> DE <i>BARCINO</i> ENTRE ELS SEGLES I-IV DC: LES TROBALLE DEL CARRER D'AVINYÓ CRISTINA BELMONTE SANTISTEBAN
106-114	LA PISA ARCAICA I EL CONJUNT CERÀMIC ASSOCIAT ALS PRIMERS MOMENTS DEL CONVENT DE SANTA CATERINA JOSEFA HUERTAS ARROYO
116-136	EL PORTAL DE SANT DANIEL. DARRERES TROBALLE ARQUEOLÒGIQUES AL PARC DE LA CIUTADELLA MIQUEL GEA
138-157	LES PIPES DE CAOLÍ DEL SEGLE XVII TROBADES AL JACIMENT DE L'ANTIC MERCAT DEL BORN A BARCELONA: IMPORTACIONS ANGESES I HOLANDESES JULIA BELTRÁN DE HEREDIA BERCERO I NÚRIA MIRÓ I ALAIX

158-168	ANALÍTQUES REALITZADES ALS RESIDUS TROBATS A L'INTERIOR DE PIPES DEL JACIMENT ARQUEOLÒGIC DEL MERCAT DEL BORN JOAN ENRICH I MONTSE GÓMEZ I VANESSA FERRERA I JOAQUIM FONT I ANA BERMEJO
170-175	EL TABAC A LA CATALUNYA DEL SEGLE XVII: CONSUM I ECONOMIA ALBERT GARCIA ESPUCHE
177-201	BALANÇ ANUAL DE L'ACTIVITAT ARQUEOLÒGICA A LA CIUTAT (2007) JOSEP PUJADES I CAVALLERIA
MEMÒRIA DE L'ACTIVITAT CIENTÍFICA DE L'MHCB	
205-206	TESI DOCTORAL UAB/ICAC ARQUITECTURA DOMÈSTICA URBANA A CATALUNYA, EN ÈPOCA TARDOREPUBLICANA I ALT-IMPERIAL ADA CORTÉS VICENTE
207-208	TESI DOCTORAL UAB/ICAC PEDRERES ROMANES AL NORD-EST DE LA PENÍNSULA IBÈRICA (ACTUAL CATALUNYA) ANNA GUTIÉRREZ GARCIA-MORENO
209-211	<i>IN AMPHITHEATRO. MUNERA ET FUNUS.</i> ANÁLISIS ARQUEOLÓGICO DEL ANFITEATRO ROMANO DE CÓRDOBA Y SU ENTORNO URBANO (SS. I-XIII D.C.) DESIDERIO VAQUERIZO
NOTICIARI	
214-215	L'ARQUEOLOGIA A BARCELONA. UN PASSAT AMB FUTUR
215-216	V CONGRÉS SOBRE MUSEÏTZACIÓ DE JACIMENTS ARQUEOLÒGICS
217-218	BIBLIOGRAFIA PUBLICADA SOBRE BARCELONA
219-223	TEXTOS EN CATALÀ. SÍNTESIS
225-229	TEXTOS EN CASTELLANO. SÍNTESIS
231-235	ENGLISH TEXT. SUMMARY
237-241	TEXTES EN FRANÇAIS. RÉSUMÉ
243-246	NORMES DE PRESENTACIÓ D'ARTICLES

Els *Quaderns d'Arqueologia i Història de la Ciutat de Barcelona*, una revista plenament consolidada en la seva segona etapa, són un element fonamental del sistema de recerca del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona. Com a nou director de la institució no em pertoca altra cosa que congratular-me de la seva vitalitat i mirar de posar tots els mitjans per mantenir-la i millorar-la, i esperem que el proper número la revista pugui ja comptar amb avaluadors externs per als temes que el consell de redacció consideri oportuns.

A més de les seccions habituals de la revista, dedicades a ressenyar l'activitat arqueològica de la ciutat i la tasca de recerca del Museu, el número present destaca pel potencial de les dues línies de treball que s'hi exposen.

Per un costat, la revolució en curs en el coneixement de les restes prehistòriques al pla de Barcelona que han comportat les excavacions a l'excursional jaciment prop de Sant Pau del Camp. És un territori ocupat des del neolític antic, quan la plana de Barcelona era un espai òptim perquè hi arressin els canvis lligats a la neolitització, "un espai ocupat pels incipients agricultors i ramaders, segurament atrets pels recursos disponibles i un medi òptim per al desenvolupament de les noves activitats econòmiques". Els materials i les tècniques en la confecció d'eines, com també les modalitats dels enterraments, han permès posar de relleu tant les xarxes de contactes i intercanvis en els quals prenia part aquella incipient població d'agricultors i ramaders com les grans continuïtats durant tot el període cardial, al llarg de tot el neolític antic, deixant-nos, però, alguns dubtes –diferenciació local?, nous contactes culturals?– sobre la natura dels canvis que s'anuncien en el període postcardial.

Per un altre costat, els estudis de les relacions amb altres ciutats europees al llarg de l'edat moderna a partir de l'anàlisi de les fonts documentals i de les pipes i de les restes de tabac trobats en l'excavació del Born, que aviat serà la segona gran seu del Museu. Les mateixes característiques del lloc, entre la riquesa del jaciment arqueològic i la potència del monumental mercat de Fontserè que el recobreix, conviden a traçar-hi comprensivament la seqüència històrica que des d'uns temps postmedievals més brillants del que sospitàvem, condueix a l'empenta manufacturera del set-cents i la voluntat de capitalitat que qualla a la segona meitat del vuit-cents. Una seqüència amb més continuïtats de les sospitades pel que fa a la història urbana, davant la molt més convulsa història nacional, en uns segles en què Catalunya fou ara i adés terra de combat i moneda de canvi en els conflictes entre les grans formacions estatals europees emergents, de la guerra dels Trenta Anys a les guerres napoleòniques, passant pels dramàtics esdeveniments de 1714.

Es tracta, en tots dos casos, de línies de treball que permeten situar Barcelona dins de les grans línies de la recerca històrica europea, rerefons obligat per establir les continuïtats i les revifades de la ciutat al llarg dels seus dos mil·lennis d'existència, de *Barcino* a Barcelona. Per això, ara que la segona etapa de *Quarhis* ja és una realitat ben sòlida, potser hagi arribat el moment d'obrir la revista, dirigida per Julia Beltrán de Heredia, amb d'altres fòrums que pugin aportar noves perspectives i contribuir al seu enriquiment.